

Plán činností školní družiny ZŠ Sedmikráska, o.p.s.

I. oddělení

1.

Školní družina plní funkci odpočinkovou, rekreační, zájmovou, její součástí je také příprava na vyučování (především rozvíjením jednotlivých dovedností žáka formou hry, pracovních činností, práce s knihou apod., nebo i vypracováváním domácích úloh se souhlasem zákonných zástupců).

Plán práce školní družiny nabízí témata pro vlastní činnost, je nutno ponechat dostatek prostoru pro nápady a spontánní činnosti žáků. Zařazována budou také aktuální témata – např. Den dětí, Den zvířat, Den stromů, také témata reflektující dění v okolí dítěte nebo témata dle návrhů žáků.

Cílem práce ve školní družině je celkové rozvíjení osobnosti žáka. Školní učivo je spíše doplňováno, jde především o propojování poznatků, zkušeností a hledání souvislostí s ostatním světem. Těžištěm je pak utváření vztahu k ostatním lidem a k přírodě, je posilováno sociální cítění žáka, uvědomování si zodpovědnosti za své chování, žák vnímá sebe jako součást světa lidí a přírody.

Žák je brán jako partner, v diskusích si tříbí své názory, upravuje své postoje, rozvíjí komunikační dovednosti, při spolupráci s ostatními zažívá pocit sounáležitosti a užitečnosti, zároveň přirozeně reguluje své chování. Cílem je předcházet nekamarádkému chování. Při jednotlivých činnostech také rozvíjí své dovednosti, zažívá pocit úspěchu z práce a radost ze hry, uplatňuje svou fantazii a tvořivost (např. je minimalizována tvorba podle šablon). Je preferována spolupráce před soutěží a snaha, aby každý žák zažilo pocit úspěchu.

Žák se aktivně podílí na programu školní družiny, má možnost uplatnit své nápady, je dbáno na jeho individuální potřeby. Je pro činnost motivován, má však právo činnost odmítnout. Důvodem je to, že do družiny žáci přicházejí po 4 nebo 5 hodinách vyučování, jsou unaveny a mají právo odpočívat dle svých potřeb. Většina žáků také v čase školní družiny odchází do školních i mimoškolních kroužků a vrací se zpět. Mimo společných chvil zaměřených na dané téma (povídání, diskuse, čtení apod.) jsou činnosti nabízeny, nejsou však pro žáky povinnosti. Žáci pak spontánně tvoří skupinky, které se zabývají různými činnostmi (nabízenou prací nebo hrou, ale také vlastní výtvarnou tvorbou, hrají stolní hry, společně si staví ze stavebnic, vymýšlejí spontánní improvizované dětské hry apod.). Tím se učí spolupracovat, komunikovat, řešit problémy.

Venku pobýváme co nejdéle a co nejčastěji – jak počasí dovolí. Dobu pobytu venku je nutno kombinovat s přesuny žáků do školních kroužků.

Témata nejsou rozpracována měsíčně, často však na sebe navazují, prolínají se (např. téma Zvířata a potřeba ochrany přírody se zařazuje do jednotlivých ročních období) nebo se rozvíjejí -
např. témata JÁ – My – Bezpečnost.

S některými tématy se bude dále pracovat formou projektu. Trvale je posilována spolupráce žáků a jejich vztahy.

DRUHY ČINNOSTÍ ŠKOLNÍ DRUŽINY

1. Odpočinkové činnosti – ranní družina a čas po obědě

- relaxace na koberci, relaxační cvičení
- poslech hudby, pohádek
- předčítání příběhů na pokračování, četba pohádek
- vyprávění, diskuse a sebereflexe
- četba žáků, prohlížení encyklopedií
- stavebnice, hračky, stolní hry
- volné kreslení, modelování

2. Zájmová a rekreační činnost

a) Sportovní aktivity – pravidelný a co nejdelší pobyt a pohyb venku (školní zahrada, hřiště)

- skupinové pohybové hry
- základy kolektivních sportovních her – fotbal, košíková
- upevňování tělesné zdatnosti – běh, skok do dálky
- obratnost – cvičení se švihadly, kruhy, hry s míči, skákání přes gumu
- cvičení na nářadí školní zahrady – hrazdičky, průlezky, trampolína
- důraz na zásady bezpečnosti
- pěstování kladných vztahů

b) Přírodovědné a environmentální činnosti

- podpora zájmu o přírodu
- pozorování rostlin a živočichů v různých ročních obdobích
- práce s encyklopediemi, atlasy, hledání zajímavostí
- ohleduplný přístup k přírodě, etické chování ke zvířatům, šetrnost ve spotřebě papíru, vody
- třídění odpadů, úklid okolí školy
- přírodovědné činnosti propojeny s výtvarnými, pracovními a zážitkovými aktivitami

c) Estetické činnosti

- využívání různých výtvarných technik
- zážitková a fantazijní tvorba
- pracovní dovednosti
- montáže stavebnic
- práce s přírodním a netradičním materiálem a kreativní tvorba v přírodě – landart
- poslech hudby, hra na nástroje, bubnování
- zpěv písní, tanec
- poslech pohádek, příběhů, vlastní četba
- pokusy o tvorbu vlastních příběhů, volná dramatizace

- formulace myšlenek, sdílení názorů, diskuse
- rozšiřování poznatků ze školy, propojenost s praxí

3. Etická výchova

- úcta k sobě, ke své práci; každý jsme jedinečný
- úcta k druhým, k jejich osobnosti, schopnostem, práci
- empatie – cítím s druhým, empatie k živé přírodě, chráním
- pravidla komunikace, slušného chování, naslouchání druhým
- práce s agresivitou v problémových situacích – snaha o klid a asertivitu, objektivní pohled a řešení dohodou
- spolupráce ve dvojicích i ve skupinách – podpora vztahů
- ohleduplné chování, tolerance k odlišnosti osob

4. Sebeobslužné činnosti

- upevňování zásad bezpečnosti, prevence úrazů při různých druzích činností
- dopravní znalosti
- zásady péče o zdraví, zdravého životního stylu, stolování a hygieny
- péče o své věci, šetrné zacházení s vybavením družiny a s pracovním materiálem
- úklid

5. Příprava na vyučování

- dle domluvy se zákonnými zástupci psaní domácích úkolů
- procvičování učiva prvouky, jazykových a matematických dovedností formou hry
- rozvíjení základních dovedností – zrakového vnímání, sluchového rozlišování, vizuomotoriky, jemné motoriky, koordinace a pozornosti zábavnou formou

TÉMATICKÝ PLÁN ČINNOSTÍ

Činnosti se vzájemně prolínají a rozvíjejí.

Podzimní období - září, říjen, listopad

Téma: Já

Mé pocity, potřeby, má práva a povinnosti, co mám rád, zodpovědnost za své chování. Pohádky: Zlatovláska, Budulínek, Dej Pánbůh štěstí, lavečko. Povídání o chování pohádkových hrdinů, podpora vyjadřování, sdělování pocitů a názorů žáků. Společná výtvarná práce – udělej obrázek o kousek zajímavější.

Relaxační malování, vyjádření pocitů tvorbou.

Seznamovací a kolektivní hry, ohleduplnost a tolerance.

Orientace, pravidla bezpečnosti a podpora sebeobsluhy.

Téma: My

V čem se lišíme, co máme společného. Naslouchej ostatním. Hry na rozvoj sluchového vnímání.

Četba na pokračování: Broučci. Výtvarné zpracování. Hroší příběhy (Umění říct promiň, Lež má krátké nohy). Sedmero krkavců – zlé slovo ubližuje.

Společná tvorba pravidel formou diskuse a dohody. Užívat pravidla v praxi.

Dobré a špatné vlastnosti. Všiměj si dobrých vlastností na kamarádech.

Pojmenuj dobré a špatné vlastnosti u pohádkových hrdinů. Kolektivní práce – strom s dobrými a špatnými plody – rozlišování projevů chování.

Zážitková, relaxační tvorba.

Společné výtvarné dílo z drobného materiálu – jemná motorika, ohleduplnost.

Náramky přátelství.

Hry na téma spolupráce, pomoc kamarádovi.

Téma: Bezpečnost

Ve škole, při hrách venku. Seznámení s pravidly bezpečnosti v ŠD, na zvýšeném patře, na školní zahradě a na hracích prvcích, na hřišti a v lese.

Silniční provoz, přecházení přes silnici, bezpečná cesta domů.

Bezpečnost při styku s jinými lidmi – Jezinky, Hroší příběhy – Nechoď nikam s cizími lidmi, Nepřeceňuj své síly.

Poznávání a základních dopravních značek, cestování autíčky.

Téma: Tělo a smysly

Relaxace v reedukační místnosti.

Encyklopedie – lidské tělo. Příběhy o těle z cyklu Byl jednou jeden život.

Poznávání dle chuti, vůně, zvuků, hádání předmětů po hmatu, zrak – ukryté obrázky, bludiště, co se změnilo apod.

Procvičování zrakového rozlišování, analýzy slov, koordinace a grafomotoriky hravou formou.

Relaxační cviky, cviky na koordinaci těla, jemná motorika – pletení na prstech, malé perličky, práce s papírem, drobným materiálem.

Relaxační malování prstovými barvami.

Relaxace s masážními míčky, cvičení na míčích.

Návrhy oblečení.

Smysly některých zvířat.

Téma: Podzim

Pozorování. Lidová slovesnost.

Dobrodružství veverky Zrzečky.

Proč nastává podzim. Barvy, plody a chutě podzimu.

Jak se zvířata a lidé chystají na zimu. Odpovědnost – Cvrček a mravenci.

Vymysli si vlastní příběh – dramatizace.

Zavař si to, co chceš, aby přetrvalo.

Práce s přírodním materiálem a podzimními plody – navlékání a lepení – zvířátka, koláž. Skřítky, sluníčka z listů. Sušení kaštanů pro zvířata na zimu.

Modelína ovoce.

Dýňový nebo jablečný kompot.

Barvy podzimu – akvarel. Land-art s přírodním materiálem.

Houby – poznávání základních hub, jedovaté houby, atlas hub.

Zimní období – prosinec, leden, únor

Téma: Rodina a místo, kde bydlím

Koho mám rád, příbuzenské vztahy, místo, kde je ti dobře.

Co doma děláme rádi – hudba, sporty atd. Ukaž ostatním.

Přines své oblíbené pohádky, hudbu.

Výroba domečků pro panenky, garáží pro auta.

Místo, kde bydlím – krajina, vesnice, město.

Země, kde bydlím.

Regionální pohádky - František Horečka (pohádka Janíček a poklady).

Téma: Vánoce

Výroba adventního věnce.

Příběh o Mikuláši. Kreslení, výroba andělů. Pohádka Hvězdné tolary.

Četba – Vánoce. Výroba betléma, hvězd.

Poslech relaxační a lidové hudby, zpívání koled.

Mít rád = dělat radost jinému – pomocí, úsměvem, dárkem.

Výroba krabiček na překvapení, stříhání, lepení, výroba ozdob na vánoční stromeček, drobných dárků, andělíčků, přáníček.

Téma: Čas

Zázrak života. Střídání ročních období – glóbus, zimní slunovrat.

Orientace v čase. Výroba jednoduchého kalendáře.

Uspořádání dne, poznávání hodin. Odhad času. Hra na školu.

Povolání – předved' pantomimou, kým bys chtěl jednou být.

Družinový památníček.

Téma: Zima

Proč nastává zima, světlo a teplo, zimní slunovrat. Lidová slovesnost.

Předčítání pohádky „Sněhová královna“ na pokračování, kreslení ledového paláce.

Kresli a maluj zimu. Sněhové vločky dle fantazie (vystřihování, barevný papír, průhledný papír, barvy na sklo).

Sochy a hrady ze sněhu, malování na sních, vyšlapávané obrazy, hry ve sněhu.

Návrhy oblečení. Ochrana panenek před zimou – šití oblečení, pletení šály na prstech.

Zvířata v zimě. Příkrmování zvířat. Dramatizace – zvířecí rodinky.

Téma: Eskymáci

Způsob života. Pohádky a pověsti ze severu.

Hry, rébusy, křížovky a bludiště dalekého severu.

Život na severu – výtvarné zpracování.

Eskymácká olympiáda – vítězí každý, kdo se účastní.

Téma: Zdraví a nemoc

Hygiena, správná výživa, životní styl a zdraví. Zdravé a nezdravé potraviny.

Hry na zdravotníky.

Diskuse, předčítání příběhů. Lidé jiní a dlouhodobě nemocní.

Ošklivé káčátko, O pyšné noční košilce. Povrchní pohled na jiné.

Na čem záleží. Pestrá louka světa.

Vyzkoušej si „hry s hendikepem“.

Téma: Tajemství starých dob a budoucnost.

Co bylo – zjednodušené nahlédnutí do historie.
Vymysli vlastní příběh – dramatizace a improvizace.
Výroba jednoduchých loutek, divadélko.
Poslech staré hudby.
Život našich předků a tradice. Poslechni si příběhy prarodičů.
Krajina, stroj nebo stavba budoucnosti.
Vymýšlení vlastní výtvarné techniky, zajímavých staveb ze stavebnic.
Jak dnes ovlivňujeme budoucnost.

Jarní období – březen, duben, květen

Téma: Jaro

Přivolávání příchodu jara. Malování květin, pozorování příchodu jara.
Lidová slovesnost. Vymysli píseň, báseň o jaru.
Nový život. Počátek života, semínko, rození mlád'at. Pozorování klíčení semínek.
Jak se chovat při nalezení mláďate v přírodě. Zodpovědnost za zvíře, které doma chovám.
Modelování mlád'átek z keramické hlíny. Kreslení jara. Motýli.
Výroba květináčů. Výroba vlastní knížečky.
Jarní hry venku – školky s míči a se švihadly, hry v trávě.
Úklid okolí školy.
Svátek matek – výroba dárečků a přáníček.

Téma: Velikonoce

Pohanský, židovský a křesťanský význam Velikonoc. Lidové zvyky.
Výroba velikonočních pohlednic, zdobení kraslic, výroba zvířátek, velikonoční ozdůbky do květináčů.
Úklid družiny, „úklid sebe“, co bych mohl zlepšit na svém chování.
Pohádka Mravenčí polepšovna.

Téma: Rostliny

Závislost rostlin na vzduchu, vodě, půdě a obráceně. Mohou rostliny cítit?
Poznávání některých květin, bylin a stromů.
Zvláštnosti rostlinného světa – předčítání z knihy Osipov: Začarovaný strom.
Význam stromů. Množení rostlin, sázení.
Vaření čaje z jarních bylin.
Výroba květin – krepový papír. Malba rostlin z pralesa.

Téma: Život na poušti a v pralese

Práce s encyklopediemi. Jak vzniká poušť?

Jak se život přizpůsobil podmínkám, jak se zde žije, může poušť rozkvést? Co je nad zlato? Obrázky z písku.

Prales: Kdo tam žije, co zde roste. Jak zde žijí lidé? Význam pralesa.

Kresba trávou, hlínou, květinami. Hra „Na levharta“.

Etnická hudba.

Tajemství džungle (rébusy, křížovky, bludiště).

Téma: Zvířata a ochrana přírody

Předčítání z knihy Filipova dobrodružství.

Potřeby zvířat, starost o zvířata.

Pozorování zvířat venku – hmyz, hlemýždi, ještěrky, žížaly, veverky.

Oblíbené zvíře – kresba, malba.

Hry na zvířata.

Zvířata – práce s encyklopediemi, různá výtvarná zpracování, modelování.

Vyhynulá zvířata.

Den Země. Úklid okolí školy. Čím já chráním přírodu. Odpady, skromnost.

O panence, která tence plakala.

Hry s přírodním materiálem v lese.

Letní období – červen

Téma: Indiáni

Způsob života původních obyvatel Ameriky.

Indiánské pohádky a legendy. Indiánské písně. Bubnování.

Úcta k přírodě. Symbol kruhu, vytvoř vlastní mandalu.

Jaké jejich schopnosti nás inspirují – trpělivost, naslouchání, pozorování, ohleduplnost k přírodě, obratnost. Indiánské desatero.

Indiánské rébusy.

Ruční práce – přívěsky, zdobení triček, ozdoby z přírodních materiálů, malba na kameny a větve. Hry v lese.

Jaké potřeby a přání jsou společné všem lidem.

Téma: Léto, voda

Radosti a nebezpečí léta. Bezpečí při hrách, slunění a koupání.

Dopravní předpisy a správné chování nás chrání.

Den otců – výroba dárečků a přáníček.

Pohádka Malá mořská víla.

Voda – život ve vodě, pokusy a hry s vodou. Výtvarné zpracování. Koloběh vody v přírodě.

Malování moře při relaxační hudbě.

4.

Důležitou součástí školní družiny jsou i pravidla slušného chování.

V září jsou žáci vždy seznámeni s pravidly bezpečnosti a v kolektivu žáků pak sestavujeme společná družinová pravidla.

V rámci diskuse o pohádkách, pracovní, výtvarné činnosti i pohybových aktivit jsou žáci vedeni k uvědomění si sebe i ostatních jako rovnocenných bytostí a partnerů. K tomuto slouží také malé projekty, které podporují spolupráci, pomoc a toleranci k ostatním, respektování rozdílností.

V družině se snažíme předejít fyzickému i psychickému ubližování a vyčleňování žáků z kolektivu, snažíme se, aby bylo dobře všem. Případné problémy jsou primárně řešeny rozhovorem s žáky, zážitkovými aktivitami.

Pravidla bezpečnosti a družinová pravidla visí na nástěnce školní družiny.

Zpracovala Ludmila Doležalová, 30. 10. 2015